

การจัดการเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำตาปี*

MANAGEMENT THE ROUTES AND THE NETWORKS

OF THE TAPEE BASIN ECO-TOURISM

ภัชลดดา สุวรรณนวล

Patchlada Suwannual

พระอธิการธวัชชัย แสงโสภณ

Phraathikan Thawatchai Saengsophon

อำพล ปุญญา

Amphon Poonya

สุภาภรณ์ โสภา

Suphaporn Sopha

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Suratthani Buddhist College, Thailand.

E-mail: patchlada_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี 2) พัฒนาเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี และ 3) เสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนท่าฉาง กลุ่มท่องเที่ยวชุมชน เลม็ด และกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนพุมเรียง ในการศึกษาผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ชุมชนเป้าหมายของ ลุ่มแม่น้ำตาปี วิถีชีวิตคนตามลุ่มแม่น้ำเป็นตัวกำหนด คือ ใช้เส้นทางน้ำสัญจรตั้งบ้านเรือนใกล้ ริมน้ำ การอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติในการดำรงชีพ มีผู้ให้ข้อมูลหลักมี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม ประชาชนชาวบ้านเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนละ 2 คน มี 4 ชุมชนรวมจำนวน 8

* Received 14 March 2019; Revised 21 March 2019; Accepted 2 April 2019.

คน กลุ่มนักวิชาการสังคมวิทยาและพัฒนาชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการด้านวัฒนธรรม จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 4 คน รวมทั้งหมด 18 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่งมีศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี ด้านพื้นที่ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม

2. การพัฒนาเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี สามารถกำหนดเส้นทางสามารถกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวออกมาได้เป็น 3 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 เส้นทางวันเดียว (ไม่ค้างคืน) รูปแบบที่ 2 เส้นทางวันเดียว (ค้างคืน) รูปแบบที่ 3 เส้นทาง 2 วัน 1 คืน

3. การเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ผู้วิจัยเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มน้ำตาปี ที่มีชื่อว่า “LIFE SMILE” ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยได้แก่ แหล่งเรียนรู้ อัตลักษณ์ชุมชน ทรัพยากรป่าไม้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนยั่งยืน ป่าชายเลน ภาพลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบนิเวศ สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มน้ำตาปี

คำสำคัญ : เส้นทาง, เครือข่าย, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

Abstract

The research aims to: 1) study the self-management potential of the Tapee basin community. 2) Develop the ecotourism route and network of the Tapee basin community and 3) propose ecotourism routes of Srivichaya Civilization of the Tapee basin. It was qualitative research methodology. The scope of the content was ecotourism. Tourist attractions include the Liled, Tachang, Lamed and Phumreaing tourist group. In the study, the researchers selected the target communities of the Tapee basin. People's lifestyle was defined by the Tapee basin. The water route was located near the community

houses. They used natural water sources for their lives. There are 4 main data contributors such as local wisdom group about ecotourism community. Each community was 2 persons, there was 4 communities and in total of 8 persons. Sociology Academic and community development group were 3 persons, 3 cultural scholars and 4 tourism experts. The total was 18 persons.

The results of the study showed that;

1. All four tourist attractions have potential for self-management of the Tapee basin community including area of accessibility, facility, environment and participation.

2. Development of ecotourism routes and networks of the Tapee basin community. They can be possible to set the routs in three forms. The first model is one day trip (not stay overnight). The second model is one day trip (stay overnight). The third model is two day and one night trips.

3. The researchers propose the tourism model of Srivichaya Civilization of the Tapee community basin called “LIFE SMILE”. There is a sub-element such as determining the ecotourism routes of Srivichaya Civilization of the Tapee basin community.

Keywords: routs, network, ecotourismdership model.

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุมาจากแนวโน้ม 2 ประการ มาบรรจบกันคือ แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์และแนวโน้มเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงเรื่องอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีสาระสำคัญเรื่องแนวโน้มเรื่องการอนุรักษ์ เกิดจากการที่ประชาชนเพิ่มขึ้น และภาวะทางเศรษฐกิจถดถอยในหลายประเทศ กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำเหมืองแร่ และการเกษตรเกิดขึ้นภายในบริเวณทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศ จนทำให้ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อม

โทรม และผลที่ตามมาคือความไม่ยั่งยืนของการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้พยายามผสมผสานเรื่องของการอนุรักษ์เข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนแนวโน้มเรื่องการท่องเที่ยว นั้น ปรากฏในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงวิถีการใช้เวลาว่างในการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีแนวโน้มว่าต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัยเข้าไปมีส่วนร่วมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายลงก็มีอยู่ การให้ความรู้ความเข้าใจหรือการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนจึงเป็นสิ่งสำคัญ องค์ประกอบที่ 2 คือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรกโดยตรง เพราะนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ และสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำทಾಯองค์ประกอบที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่น ๆ เป็นต้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา , 2561) การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นอีกรูปแบบการท่องเที่ยวหนึ่งที่เป็นกลไกสนับสนุนชุมชนในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนายกระดับคุณภาพในการดำเนินงานในสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า มีการบำรุงรักษา เพื่อจะได้มีทรัพยากรคงอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้นควรศึกษาศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนา

ปรับปรุงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่นั้นหรือไม่ดังที่ (ซุซซัย สุจริต, 2557, หน้า 12-13) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพในการจัดการตนเอง ได้แก่ ด้านพื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีความเป็นธรรมชาติที่ไม่มีการตัดแปลงและเป็นแหล่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีสภาพของเส้นทางการเดินทางที่สะดวก โดยเฉพาะเส้นทางหลักในการเดินทางได้หลากหลาย เส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่าง ๆ สัญญาณโทรศัพท์ น้ำประปา ไฟฟ้าและการรักษาความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อม สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วม ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนอย่างไร ซึ่งผู้รับผิดชอบในการพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชนและการพัฒนาให้ชุมชนมีศักยภาพในการท่องเที่ยว

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพเป็นจำนวนมาก แต่ในรูปแบบและเส้นทางการท่องเที่ยวจะเป็นไปเฉพาะจุด ขาดการเชื่อมโยงกันในการเดินทางท่องเที่ยวแบบต่อเนื่องไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีน้อย หากมีการพัฒนาเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ หรือการท่องเที่ยวซ้ำ ให้กลายเป็นรายได้สู่ภาคธุรกิจท่องเที่ยวและชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อีกทั้งยังสามารถเกิดการรวมกลุ่มความร่วมมือเพื่อสร้างความเชื่อมโยงของพื้นที่ท่องเที่ยวในจังหวัดและระหว่างจังหวัดได้ นอกจากนี้ประชาชนในพื้นที่ก็จะได้อนุรักษ์และสืบสานความเป็นธรรมชาติ เกิดอาชีพและรายได้จากชุมชนของตนเอง ขณะนี้นักท่องเที่ยวจะได้รับประโยชน์จากเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวจากสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลดิบสถิติผู้เข้าพักในจังหวัดสุราษฎร์ธานีปี 2559 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว จำนวน 5,251,47 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 มีนักท่องเที่ยวจำนวน 4,832,512 คน เพิ่มขึ้น จำนวน 419,435 คน ปี 2559 มีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 68,052.92 ล้านบาท จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในแหล่งท่องเที่ยว (จังหวัดสุราษฎร์ธานี , 2560)

จากสถานการณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้คณะวิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาโครงการฯ การจัดการเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กลุ่มแม่น้ำตาปี เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนกลุ่มแม่น้ำตาปี พัฒนาเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนกลุ่มแม่น้ำตาปี และเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนกลุ่มแม่น้ำตาปี โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นในอนาคตเพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนกลุ่มแม่น้ำตาปี
2. เพื่อพัฒนาเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนกลุ่มแม่น้ำตาปี
3. เพื่อเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนกลุ่มแม่น้ำตาปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กลุ่มแม่น้ำตาปี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย ขอบเขตของการวิจัยและขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา/ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา/โดยทบทวนเอกสาร/ตำรา/หนังสือ/บทความวิชาการ/และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม

2. ขอบเขตด้านประชากรผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก/(In-depth/interview) มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนละ 2 คน มี 4 ชุมชน รวมจำนวน 8 คน กลุ่มนักวิชาการสังคมวิทยาและพัฒนาชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการด้านวัฒนธรรมจำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 4 คน รวมทั้งหมด 18 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่วิจัยคือ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง และอำเภอพุนพิน ในการศึกษาผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ชุมชนเป้าหมายของกลุ่มแม่น้ำตาปี

วิถีชีวิตคนตามลุ่มแม่น้ำ ตาปีเป็นตัวกำหนด กล่าวคือ ใช้เส้นทางน้ำสัญจรตั้งบ้านเรือนใกล้ริมน้ำ การอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติในการดำรงชีพ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนท่าฉาง กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนเลม็ดและ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนพุมเรียง โดยมีขั้นตอนในการวิจัย 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี

การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร/(Documentary/Study) เป็นการศึกษา ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำตาปี

การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย และการสนทนากลุ่ม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิถีชีวิตภูมิปัญญาชุมชนฯ ละ 2 คน มี 4 ชุมชนรวมจำนวน 8 คน โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มน้ำตาปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและมีความเที่ยงตรง พร้อมทั้งนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการวิเคราะห์ด้วย ซึ่งทำให้ทราบถึงศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อมและด้านการมีส่วนร่วม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยจำนวน 4 แหล่ง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี

การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนาพูดคุย และการสนทนากลุ่ม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งหมด 18 คน นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชน 5 ด้านมาพัฒนาเป็นเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี

การวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 มาประกอบการวิเคราะห์ และจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิถีชีวิตภูมิปัญญาชุมชนๆ ละ 2 คน มี 4 ชุมชนรวมจำนวน 8 คน 2) กลุ่มนักวิชาการสังคมวิทยาและพัฒนาชุมชน จำนวน 3 คน 3) นักวิชาการด้านวัฒนธรรม จำนวน 3 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวจำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 18 คน โดยเน้นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี ซึ่งทำให้ทราบถึงศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชน สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 4 แหล่ง เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนทั้ง 4 แหล่ง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลนำเสนอผลโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์สามารถสรุปเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1.1 ด้านพื้นที่ มีศักยภาพด้านพื้นที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่คงเป็นความธรรมดาที่มากที่สุด ประกอบด้วย ป่าชายเลน มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติประกอบด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์หลากหลายชนิด แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีศรีวิชัย บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ สถานปฏิบัติธรรมชั้นแนวหน้าของเมืองไทย แหล่งบ่มเพาะความรู้ทางพระพุทธศาสนา โบราณสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของภาคใต้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีทิวทัศน์สวยงามสวนสาธารณะแหลมโพธิ์ ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนการท่องเที่ยวไหมพรมเรียง

1.2 ด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง กล่าวคือ ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงชุมชน การเดินทางสามารถใช้เส้นทางถนนสายพุนพิน-สุราษฎร์ธานี สายล่างเส้นทางหมายเลข 4112

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในบางเรื่อง ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่ง

ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมของเชิงอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำตาปี ออกเป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ที่พัก 2) ร้านอาหาร 3) การคมนาคมขนส่ง 4) กิจกรรมสันทนาการ 5) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ป้ายบอกทาง แผนที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวป้ายประกาศเตือน ข้อควรระวัง ฯลฯ และ 6) ร้านค้า

1.4 ด้านสภาพแวดล้อม มีศักยภาพด้านสภาพแวดล้อม มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้ชื่อว่าเป็น “ป่าเมซอนเมืองไทย” ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพรรณไม้และพันธุ์สัตว์น้ำ มีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีศรีวิชัย บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ สภาพน้ำเป็นน้ำที่มีเกลือแร่เจือปน เป็นดินป่าพรุน้ำเค็ม พืชพรรณเป็นพันธุ์ไม้ในป่าเค็ม ป่าชายหาดและป่าดิบชื้น ภูมิทัศน์พื้นที่เป็นลานหิน บริเวณสวนโมกขพลาราม เป็นพื้นที่ป่าประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด บรรยากาศร่มรื่น เงียบสงบ สภาพแวดล้อมเป็นโบราณสถานทางประวัติศาสตร์แบบศรีวิชัย สภาพแวดล้อมเป็นทุ่งนามีความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ บริเวณชายทะเลแหลมโพธิ์ มีทิวทัศน์สวยงาม และสวนสาธารณะแหลมโพธิ์เป็นป่าชายเลน มีต้นโกงกาง ต้นลำพู เกาะเสร้าง และกลุ่มทอผ้าไหม

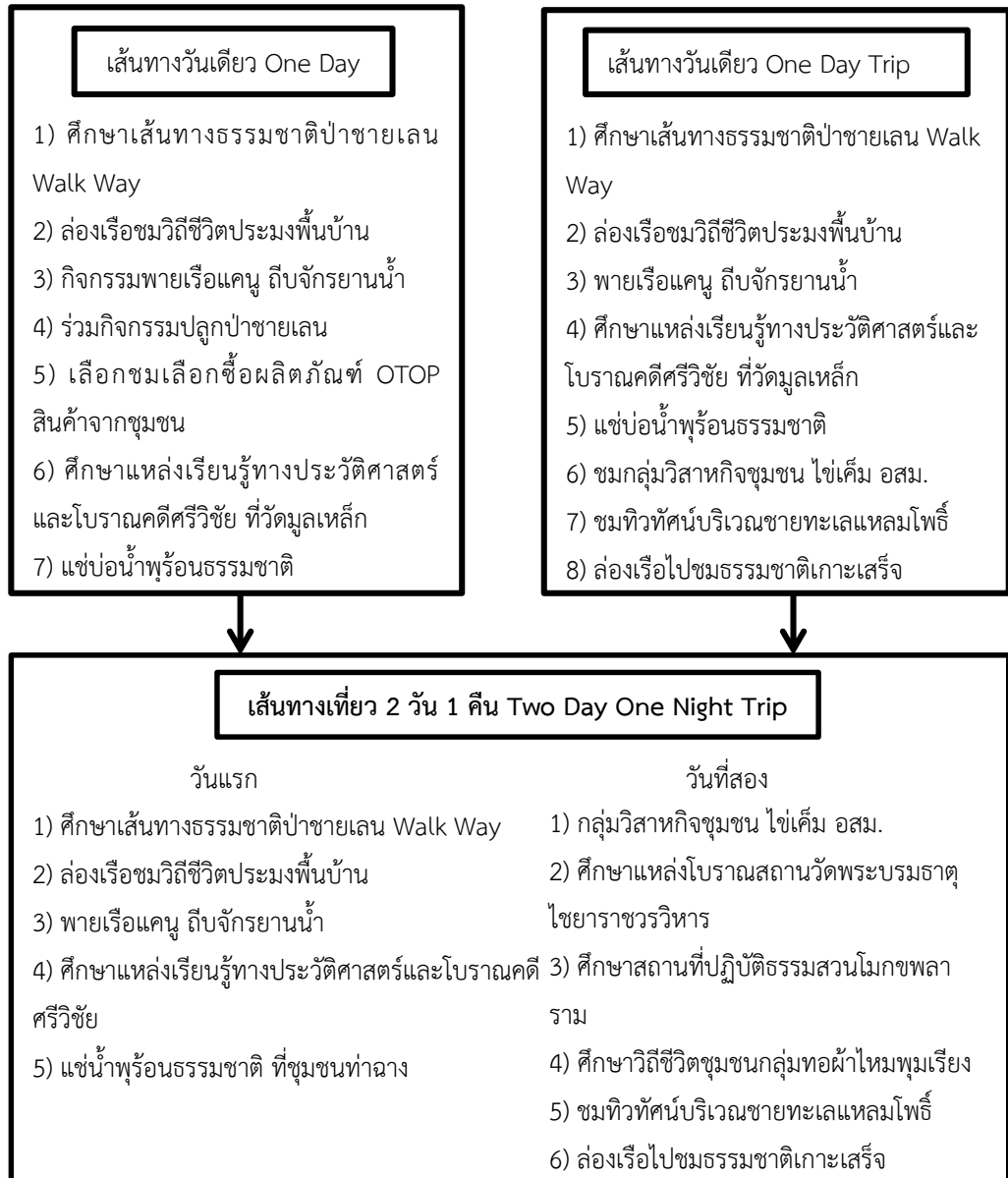
1.5 ด้านการมีส่วนร่วม มีศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม โดยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 ได้ร่วมมือกับชาวบ้าน ร่วมแรงร่วมใจกันนำเงินจากโครงการ SML ของหมู่บ้านมาสร้างเป็นศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชายเลน ทางอำเภอและจังหวัดได้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการก่อสร้างทางเดินศึกษาธรรมชาติในป่าชายเลน โดยมีผู้ร่วมโครงการดังนี้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนตำบลลิเล็ด เครือข่ายชุมชนชายฝั่ง องค์กรเอกชน และบริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต นอกจากนี้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เลม็ด กลุ่ม อสม. และชุมชนเลม็ด พิพิธภัณฑ์อำเภอท่าฉาง นำโดยพระครูสุกิตติธรรมคุณและผู้นำชุมชน ชาวบ้านและผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาชุมชน โดยมีผู้นำชุมชน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินการโดยใช้สถานที่วัดมูลเหล็กก่อสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดจัดทำโครงการป่าในเมือง

เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่า เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคราชการท้องถิ่น เอกชน และประชาชนในการสงวน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

2. เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนกลุ่มแม่น้ำตาปี

เส้นทางรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

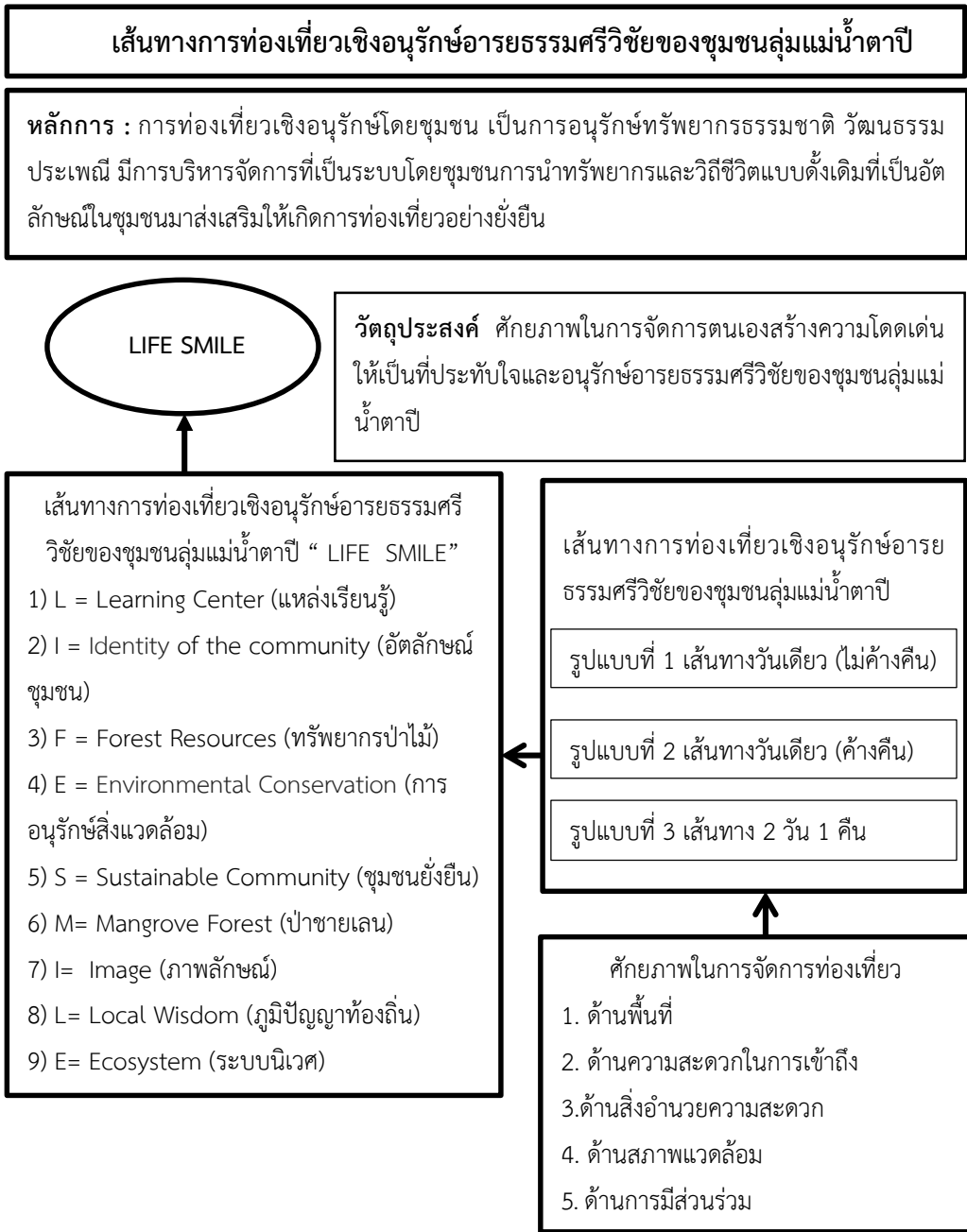

แผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มน้ำตาปี

3. เสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี

เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี

อภิปรายผล

ศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี

1. ด้านพื้นที่ พบว่า มีศักยภาพด้านพื้นที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่คงเป็นความธรรมดาามากที่สุด ประกอบด้วย ป่าชายเลน มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ประกอบด้วย พันธุ์ไม้และสัตว์หลากหลายชนิด แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีศรีวิชัย บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ สถานปฏิบัติธรรมชั้นแนวหน้าของเมืองไทย แหล่งบ่มเพาะความรู้ทางพระพุทธศาสนา โบราณสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของภาคใต้ และมีทิวทัศน์สวยงามสวนสาธารณะแหลมโพธิ์ นอกจากนี้ยังมีเกาะเสร็จ เกาะเล็กที่มีเนื้อที่ไม่มาก ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนการท่องเที่ยวไหมพรมเรียง แสดงให้เห็นว่าแต่ละกลุ่มชุมชนมีจุดเด่นด้านพื้นที่แตกต่างกันตามสภาพภูมิศาสตร์ มีทั้งแหล่งพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ และแหล่งพื้นที่เป็นโบราณสถาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัชวาล ธรรมสอน (ชัชวาล ธรรมสอน, 2557) การวิจัยเรื่อง แผนที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ผลการสืบค้นแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมชุมชนจัดทำแผนที่ด้วยระบบ GPS จุดเด่นของแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมชุมชน ประกอบด้วย แผนที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติแม่वंศ์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองน้ำไหล อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตำบลนาบ่อคำ แผนที่แหล่งศิลปกรรมท้องถิ่น

2. ด้านความสะดวกในการเข้าถึง พบว่า มีศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง กล่าวคือ ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงชุมชน การเดินทางสามารถใช้เส้นทางถนนสายพุนพิน- สุราษฎร์ธานี สามารถใช้ทางหลวงหมายเลข 4112 ตลอดเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเชิดชาติ ทิรัญโร (เชิดชาติ ทิรัญโร, 2550) การวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเข้าถึงมีความสะดวกในการเดินทางไม่ซับซ้อน

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในบางเรื่อง ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำตาปี ออกเป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ที่พักมีทั้งโรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกพักได้สะดวก 2) ร้านอาหารมีให้นักท่องเที่ยวได้

เลือกรับประทานอาหารได้หลากหลายทั้งอาหารพื้นบ้าน อาหารทะเลสด ๆ และการรวมกลุ่มของชุมชนในการจำหน่ายร้านอาหาร 3) การคมนาคมขนส่ง สามารถใช้เส้นทางถนนสายพุนพิน- สุราษฎร์ธานี ทางหลวงหมายเลข 4112 และเดินทางโดยเครื่องบิน 4) กิจกรรมสันนทาการ มีศักยภาพด้านกิจกรรมสันนทาการ ได้แก่ เดินป่า Walkway ล่องเรือชมธรรมชาติระบบนิเวศป่าชายเลน สัมผัสวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน และกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ ศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีศรีวิชัย บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ การปฏิบัติธรรม ณ สวนโมกขพลาราม การศึกษาโบราณสถานประวัติศาสตร์แบบศรีวิชัย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไข่เค็มไชยา อสม. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฝักการทำให้เค็ม ศึกษาธรรมชาติบริเวณแหลมโพธิ์ เกาะเสร็จ วิถีชีวิตชุมชนชาวประมง และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ของกลุ่มคนไทยมุสลิม เช่น การทอผ้าไหม 5) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ป้ายบอกทาง แผนที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว ป้ายประกาศเตือนข้อควรระวัง มีความชัดเจนสามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงได้ง่าย สถานที่จอดรถห้องสุขามีเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว และ 6) ร้านค้า บริเวณแหล่งท่องเที่ยวจะมีชุมชนอาหารไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวทุกวัน ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่ง มีศักยภาพในการจัดการตนเองในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นด้านที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง กิจกรรมสันนทาการ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ป้ายบอกทาง แผนที่ สถานที่จอดรถ ห้องสุขา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเมตต์ ปุจฉาการและคณะ การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี (สิรินทรเทพมั่งกร, 2558) ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้มีป้ายชี้ทางที่มองเห็นชัดเจน บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทาง และควรมีป้ายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ควรจัดให้มีพาหนะรับจ้างที่เข้าถึงแหล่งเพิ่มขึ้น ควบคุมราคาค่าโดยสารและบริการให้เหมาะสม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มที่จอดรถที่เป็นสัดส่วน

4. ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า มีศักยภาพด้านสภาพแวดล้อม มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้ชื่อว่าเป็น “ป่าเมซอนเมืองไทย” ทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพรรณไม้และพันธุ์สัตว์น้ำ มีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีศรีวิชัย บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ สภาพน้ำเป็นน้ำที่มีเกลือแร่เจือปน เป็นดินป่าพุน้ำเค็ม พืชพรรณ

เป็นพันธมิตรไม้น้ำเค็ม ป่าชายหาดและป่าดิบชื้น ภูมิทัศน์พื้นที่เป็นลานหิน บริเวณสวนโมกขพลาราม เป็นพื้นที่ป่าประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด บรรยากาศร่มรื่นเงียบสงบเหมาะกับการปฏิบัติธรรม สภาพแวดล้อมเป็นโบราณสถานทางประวัติศาสตร์แบบศรีวิชัย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไข่เค็ม ไข่ยา อสม. สภาพแวดล้อมเป็นทุ่งนาที่มีความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งชุมชนได้มีการรวมกลุ่มทำไข่เค็มไข่ยา สวนสาธารณะแหลมโพธิ์เป็นป่าชายเลน มีต้นโกงกาง ต้นลำพู เกาะเสร็จ และกลุ่มทอผ้าไหม แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งยังคงอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ รวมถึงโบราณคดีเสื่อมสภาพตามกาลเวลา แต่มีการอนุรักษ์ไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาย เลี้ยงพรพรรณ (สมชาย เลี้ยงพรพรรณ, 2559) การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีศักยภาพมากจำนวน 2 แหล่งคือ วัดราชประดิษฐฐาน และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ เนื่องจากมีศักยภาพในด้านสภาพแวดล้อม คุณค่าและความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และการจัดการ

5. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า มีศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม ผู้ใหญ่บ้าน ได้ร่วมมือกับชาวบ้าน นำเงินจากโครงการ SML ของหมู่บ้านมาสร้างเป็นศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชายเลน ทางอำเภอและจังหวัดได้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมในการก่อสร้างทางเดินศึกษาธรรมชาติในป่าชายเลนโดยมีผู้ร่วมโครงการ ดังนี้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์การบริหารส่วนตำบลลิเล็ด เครือข่ายชุมชนชายฝั่ง องค์กรเอกชน โดยบริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลเลม็ด กลุ่ม อสม. พิพิธภัณฑสถานอำเภอท่าฉาง นำโดยพระครูสุกิตติธรรมคุณและผู้นำชุมชน ชาวบ้านและผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน โดยมีผู้นำชุมชน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินการโดยใช้สถานที่วัดมูลเหล็กก่อสร้างเป็นพิพิธภัณฑสถาน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดจัดทำโครงการป่าในเมือง เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่า เพื่อสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคราชการ ท้องถิ่น เอกชนและประชาชนในการสงวนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความเข้มแข็งมีผู้นำที่ดี ทุกคนมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านเจ้าของพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้แหล่งท่องเที่ยวยังคง

มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยากรณ์ จรัสด้วง (วิทยากรณ์ จรัสด้วง, 2553) การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนไทยทรงดำ มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและประเพณี มีกลุ่มทอผ้า พิธีกรรมที่ยังคงอนุรักษ์เอาไว้โดยที่ชุมชนได้มีบทบาทในการนำเสนอวัฒนธรรมประเพณีให้กับและชุมชนภายนอกได้รับรู้ในหลายโอกาส จนได้มีการจัดให้เป็นชุมชนต้นแบบทางวัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนจากการสัมภาษณ์ การจัดประชาคมตัวแทนข้าราชการการเมือง ข้าราชการสายปกครอง ประชาชนในชุมชนและหัวหน้าคุ้ม โดยชุมชนเห็นด้วยเป็นส่วนมากกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการวางแผนจัดทำโครงการ จัดทำแผนงานการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ภาครัฐและองค์กรชาวบ้านรวมกันให้ความรู้ ความชำนาญด้านวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่ชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันสร้างจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศักยภาพพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ร่วมกันรับผิดชอบด้านการบริการการท่องเที่ยว ร่วมกันจัดทำโครงการเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะน่านักท่องเที่ยว ร่วมกันจัดทำแผนการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

สรุป

การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปีที่สร้างขึ้นในครั้งนี้เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชน ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนละ 2 คน มี 4 ชุมชนรวมจำนวน 8 คน กลุ่มนักวิชาการสังคมวิทยาและพัฒนาชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการด้านวัฒนธรรม จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 4 คน รวมทั้งหมด 18 คน ทำให้ผู้วิจัยสามารถยกร่างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี ที่มีชื่อว่า

“LIFE SMILE ” ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย สำหรับการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี ดังนี้ 1) L = Learning Center (แหล่งเรียนรู้) 2) I = Identity of the community (อัตลักษณ์ชุมชน) 3) F = Forest Resources (ทรัพยากรป่าไม้) 4) E = Environmental Conservation (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) 5) S = Sustainable Community (ชุมชนยั่งยืน) 6) M= Mangrove Forest (ป่าชายเลน) 7) I= Image (ภาพลักษณ์) 8) L= Local Wisdom (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) 9) E= Ecosystem (ระบบนิเวศ)

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่ได้รูปแบบ “LIFE SMILE” ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรนำไปจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมถึงการขับเคลื่อน “LIFE SMILE” ให้เกิดขึ้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างความยั่งยืนของเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำตาปี

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนท่าฉาง บ่อน้ำพุร้อน ยังขาดการสนับสนุนทั้งงบประมาณจากภาครัฐและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณในส่วนขาด เช่น ป้ายบอกทางการเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มเติมให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขับเคลื่อนไปได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา . (21 กุมภาพันธ์ 2561). เข้าถึงได้จาก <https://tourismat.buu.wordpress.com>

จังหวัดสุราษฎร์ธานี . (29 พฤษภาคม 2560). เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

ซัชชัย สุจริต. (2557). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

- ชัชวาล ธรรมสอน. (2557). *แผนที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จังหวัดกำแพงเพชร*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร .
- เชิดชาติ หิรัญโร. (2550). *การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- วิทยาภรณ์ จรัสด้วง. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนไทยทรงดำ(ลาวโซ่ง) บ้านดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. (2559). *การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลา*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สิรินทร เทพมังกร. (2558). *การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี*. รายงานวิจัย. นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม งบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปี 2557 มหาวิทยาลัยบูรพา.